1. Urfa

F: Burası neresi:

M: Bizim arkadaşların ofisi. Biz beraberiz. Ben de buradayım onlar da.

F: Siz de avukat mısınız?

M: Hayır ama aynı ofisteyiz. Aile dostlarımız.

(... irrelevant conversation about agents and games played on Turkey)

F: Siz ne zamandır burada yaşıyorsunuz? Aslen nerelisiniz?

M: Uzun süredir deyip geçiştirsem olur mu yoksa? Doğum yerim burası ama aile fertlerim yüzyıllardır burada, atalarım hep buradaydı.

i1: Ben 2 yıldır buradayım.

M: Aslen nerelisiniz?

i1: Adana'lıyım.

i2: Ben Urfa'lıyım.

i1: Ben de sizin kadar yabancıyım buralara.

F: Orası farklı di mi? Akdeniz sayılır çünkü.

i1: Ben de Suriyeli sayılırım.

F: Sizce Urfa'lı olmak ne demek?

M: Urfa'lı olmak bence misafirperverliğiyle, yani memleketi sahiplenişiyle. Burası peygamberler şehri olarak bilinir, Urfa'nın manevi yanını da eklersek, diğer şehirlerden çok farklı bir şehir. Kültürü, misafirperverliği hangi açıdan sorarsanız yani.

F: Kültür olarak nasıl farklı? Diğer kentlere göre mesela?

M: Aşiretçilik demeyelim de, kalabalık aile yapısına sahip.

i1: Burada herkes birbirini tanır mesela.

M: Aile bağları biraz daha farklı. Daha kuvvetli. Onu vurgulamaya çalışıyoruz daha farklı dediğimiz. Urfa nasıl diyerek siz tek soru soruyosunuz, çok cevap bekliyorsunuz. Siz her alanı sorun bence, hangi alanı değerlendirmek istiyosunuz: yemek kültürü mü, aile bağları mı, demografik yapısı mı hangi alan

F: İnsanlar daha çok. Suriyeliler hakkında konuşuyorsak, önce kiminle konuşuyorum onu anlamak istiyorum. Yemekleri biliyorum ama genel olarak mesela Konya'dan farkı nedir?

i1: Karma bir şehir burası. Türk var, Kürt var, Zaza var.

M: Etnik kökenleri farklı, karma bir toplum:

i2: Bu kadar etnik köken farklı olmasına rağmen Osmanlı gibi beraber yaşayabiliyorlar. Burada aile bağları için kan bağı olmasına gerek yok. Bir bağ için akraba olmana gerek yok. Mesela muhtar bey bizim akrabamız değil ama bizim bağımız akrabadan çok öte olabilir.

M: Aynen öyle.

i2: Çok farklıyız ama aynı ortamdayız, Urfalıyız hepimiz bizim için.

F: Günlük hayatta insanlar arkadaş olduğunda, mesela Kürt İse arkadaşları da Kürt mü oluyor?

M: Şunu ifade edebilirim: Kürt vatandaş ile Arap vatandaş evlenebiliyor, kız alıp verme olabiliyor. Bir kan bağının olmasına gerek yok. Bu şehir gerçekten, avukat hanımın dediği igib, karma bir şehir, sahipleniş var bu şehirde.

i1: Mesela Konya'da bir röportaj için birinin kapısını çaldığınızda bir çay ikram ederler, hoşgeldiniz derler, işinizi de yaparlar ama Urfa'da röportaj için geldiğinizde kahve de içelim, yemek de yiyelim, oturalım, nerde kalıyosun burada kal misafir edelim sizi derler. Almanya'dan ya da Konya'dan gelmiş olmanızın hiç bir farkı yok. Çünkü burası karma kültüre alışık bir şehir.

İ2: Misafirlik burada çok önemli. Biri dışarıdan geldiyse herşey onun için yapılır.

M: Yani bütün işlerini erteliyosunuz. Mesela siz röportak yapmak istediniz, ben bir kaç işimi erteledim. Bu misafire verilen değerdir. Urfalılar böyledir.

i1: Mesela ben de 2 yıldır buralıyım, farklı yerden geliyorum misafirim ama Urfalı gibiyim, içlerine çok çabuk dahil ettiler.

F: Çok enteresan. Peki ve bu mahalle nasıl bir mahalle? İnsan yapısı olarak. Yani yaşlı mı genç mi?

M: Çiftçilik, hayvancılıkla uğraşan, fabrika işçisi, tekstil işçileri var. Orta yaşlılar.

F: Sizce son 10 yılda mahalleniz değişti mi?

M: Değişti tabii ki değişti, ama yine aynı şeye gelicek hangi alanda değişiklik mesela.

F: İnsan, sosyolog olarak:

M: Sonuçta teknoloji, sosyal medya insanlar üzerinde çok etkili.

i2: Göç açısından daha çok.

M: Suriyelilerin son 10 yıldaki etkisi ne? sorusu mesela daha (yerinde olur).

F: Şunu aslında sormak istedim, belki de Suriyeliler sizin için çok önemli değil günlük hayatta. Yani ilk olarak aklınıza başka bir şey geliyorsa bu benim için çok daha enteresan. Bu demek ki, bu kadar Suriyeli gelmesine rağmen:

M: Biz kabul etmişiz, misafirlik ruhunu her alanda taşıyoruz. Siz mesela Almanya'dan gelmişiniz, Almanya'dan da gelseler aynı misafirperverlik olacaktı.

F: Bu mahallede çok Suriyeli var mı?

M: Yani

F: Peki günlük hayatta burada oturanların Suriyelilerle muhabbeti alakası oluyor mu?

M: Kesinlikle

F: Bunu tarif edebilir misiniz?

M: Az önce etnik ırklardan bahsettik, Araplardan Kürtlerden bahsettik. Şöyle bizim bölgede şu da oldu. Suriyelilerle evlilik durumu dahil oldu. İş kuranlar, iş ortaklığı kuranlar oldu. Ticaret alanında iyileştirmeler oldu.

i1: Suriyeli ünlenen iç mimar var mesela. Şu an çok popüler bir mimar. Diş doktoru olan var.

M: İnşaat işine gildiler, bütünleştiler bu milletle. Bizde böyel sen Suriyelisin gibi dışlanma, hakaret gibi birşey olmadı. Gene özüne dönersek şehrin misafirperverliğinden dolayı. Ötekileştirme, hor görme durumu omladı. Mesela iş kurmak istiyosa imkan sağlandı, ortaklık kuruldu, yer gösterildi istihdama yönelik. Burada kardeşçe bir yaşam sürdürülüyor. Tabii bunun ekonomiye katkısı zarar oldu mu tabii ki oluyor. Şehir 1 milyon nüfusluysa, Suriyeliler gelince 2 milyon oldu. Burada hastanalerimiz, kolluk kuvvetlerimiz sayı itibariyle 1 milyona odaklı. Yani kendi nüfusuna odaklı. Ama ekstra 1 milyon geldi mi, yetersizlik illa ki oluyor.

i1: Yerel halkı olumsuz etkiledi aslında. Fazla göçün halka yetersiz hizmet gibi bir etkisi oldu.

M: Avukat hanımın söylediği gibi, mesela sadece Urfa'ya gelen 1 milyon değil ülke genelinde mesela 10 milyon Suriyeliyi Türkiye tek başına neden idare edebiliyor. Bunu keşke bir Almanya da gösterseydi. Keşke diğer ülkeler de bunu gösterse. Burada şöyle bahsediliyor, Ukrayna Rusya savaşında mesela. Gündemimiz olan konu bu, ülkeler birşeyler yazılıyor. Savaşa hayır, tamam eyvallah orada insanlar ölüyor ama bu durumu neden Suriye'de sergilemedi dünya. Batı ülkeleri bu duruşu Irak'ta sergilemedi. Bunu gözlemleyebiliyor insan. Bu memleket bu şehir sürekli barıştan yana, huzurdan yana.

F: Her yerde oturan Suriyelier farklı da olabilir ya buradaki Suriyeliler nasıl?

M: Fakir kesim, çünkü zengin olanları Avrupa kabul etti. İş kuranlar çok az çünkü elde olanlar iş kurabiliyor.

i1: İşçi olarak çalışıyor. Tabii bu süistimal (abuse) edlien de bi durum. Yani ihtiyacı olan insanlar Suriyeliler, savaştan kaçtılar, maddi manevi eksiklikleri var.

M: Maddi manevi etkilendiler, psikolojileri etkilendi bu insanların. Biz en başından tüm bunlar neden yaşanıyor diyoruz (neden geldiler demek yerine*) Burada masum halka savaş açılıyor, Ukrayna'daki insanlar için de böyle nitelendirebiliriz. onlar da kardeştir. Bizim inancımız gereği bütün insanlar kardeştir.

i1: Urfa dinine çok bağlı bir şehir. Dinine, farzlarına (customary rules of religion). Allah diyor ki herkes kardeş, merhamet gösterin, sevin sahiplenin, vicdan yapın. Urfa'da bu yaşanıyor. İzmir'de, İstanbul'da herkes çok dinine bağlı değil. Manevi duygular çok yoğun yaşanmıyor. Ama Urfa'da manevi duygular, İslam inancı çok yüksek. O yüzden insanlar Allah korkusundan sahipleniyor, sahip çıkıyor.

F: Türk haberlerinde şöyle okudum. Biz Suriyelilerle din kardeşiyiz deniyor, bu sizce ne demek?

M: Bu tamamen haberi yapanla alakalı. Din kardeşi değil aslında, Suriye'de farklı inanca sahip olanlar da var. Bunların geneli için konuşmak doğru olmaz. Biz mazlumun yanında yer alıyoruz, bu daha doğru olur ifade açısından. Sonuçta savaştan kaçmış, maddi manevi bütün şeylerini yitirmiş. Bu avukat hanımın dediği gibi merhametten kaynaklı bizim dinin iç güdüsüyle, yani mazluma yardımcı olmak, okşamak. Bu bizden kaynaklı.

F: Bu bizden kaynaklı diyorsunuz. Bu çok ilginç. Bugün 1 milyon Ukraynalı gelse?

M: Yine aynısı olucak, yardımcı olunacak. Ukrayna'dan da Almanya'dan da gelse burada misafirperverlik aynı şekilde sergilenecek. Yani bu aslında yazdığınız gibi bizden kaynaklı. Merhamet, duygular ön planda. Avukat hanımın belirttiği gibi dini duygular yüksek yaşanıyor.

i1: Müslüman değil Hıristiyan da olsa aynı hoşgörüyle yakalşılırdı. Örneğin yüz kilometre ileride Mardin var. Çok karma bir şehirdir orası da. Süryaniler, Müslümanlar bir arada yaşarlar. Irk olarak değil din olarak ayrı insanlar. Bi yerde ezan okunup Allah'a dua edilirken diğer yanda kilise çanları çalıyor. Ama mesela burada da hep birlikteler.

İ2: Doğunun çoğu yerinde bu var. Aslında olan hoşgörü. Yani asıl kelime hoşgörü. Yani başka bir mezhepten olması onu hoşgörmeyeceğin anlamına gelmiyor.

F: Buradakiler karışık bir sosyal duruma alışkın. O nedenle başka birisi geliyorsa çok fazla yabancılık çekmiyor. Diğer farklı etnik kökenli insanlar evleniyor hatta dediniz. Suriyelilerle nasıl oluyor bu? Evlenen var mı?

i1: Çok var, eskiden de vardı. Türkiye ile Suriye arasında bir mesafe olmadığı için zaten gidiş gelişler çok fazla oluyordu. Hiç kimse şok olmadı yani çok ekstra bir durum olmadı zaten bu evlilikler oluyordu.

F: Hiç kimse şok olmadı dediniz. Bu çok ilginç

M: Bizim buradaki hoşgörüyle ilgili. Mesela biri telefon açtı akşam çay içmeye gelicez. O kişi 1-2-10 kişi olabilir bir şey farketmez. Misafirdir, o nedenle bunu belirtmek istiyorum. Şoka uğratacak bir durum olmaması misafirperverlik kültürüyle ilgili. Bunun bir önemi de yok 100 kişi de olabilir. Mesela köylerdeki evlerde misafir odaları olur.

F: Suriyeliler uzun bir süredir burada, peki bu insanlar karşı hala bu aynı duygu var mı? Yani insanlar arasında.

M: Evet, hala aynı duygu olabilir.

i1: Aslında şöyle olabilir. Artık misafirlik değil de, bütünleştik. Ben mesela bir Suriyeli gördüğümde buradan bir insan gibi görüyorum.

F: Bi parça oldu yani?

i1. Evet

F: Sizce bu nasıl olabildi burada?

i1: Bu çok kolay olabildi. Mesela burası İngiltere, Amerika olsa yani anlayışsız bir toplum olsa. İnsanlar birbirine mesafeli, birbirine güvenmiyor, kimse kimseyi evine davet etmiyor. Böyle bir durumda ülke çok büyük bir problem yaşardı. İstenmeyen insanlar sokakta mahallede aynı binada kapı komşumuz. Bu bizim için zaten normal bir durum olduğu için çok büyük bir problem yaşatmadı.

F: Peki nasıl olabildi yani?

i1: Zamanla olabildi.

F: Buradaki Türk vatandaşlar ve Suriyeliler arasında bir farklılık var mı?

M: Kültür farkı var tabii.

i1: Sizle bizim arasında nasıl varsa, orada da var tabii. Siz çok akıcı Türkçe konuşuyosunuz ama bir farklılık oluyor.

F: Bizim aramızdaki farklılık başka bir farklılık olabilir. Ama Türklerle Suriyelilerin farklılığı başka bir farklılık olabilir.

i1: İnanılmaz bir savaştan çıkıp geldikleri içn mağdurlar, ilk amaçları hayatta kalmak. Eğitime devam etmek, çalışmak para kazanmak gibi. Bizim derdimiz yiyelim içelimken onların derdi hayatta kalmak. O nedenle buradan geri gönderilmemeli.

M: Evet arkalarında bir vatan kalmamış, geride bıraktıkları evleri savaştan sağlam çıkmış mı geri dönebilirler mi bilmiyorlar. Psikolojiyi bunlar etkiliyor tabii ki.

F: Burada çok farklılık var ya, örneğin Arapça, Türkmenler var. Burada Arapça konuşan Türk vatandaşlarıyla Suriyeliler kültür olarak birbirine benziyor mu?

M: Aynı değil tabii ki. Ama benzer tarafları illa oluyor.

i1: Biraz daha geri kalmışlar. Biraz fark var. Nasıl İngiltere, Amerika ile Türkiye arasında farklar varsa.

F: Bu insanları yaşam tarzı olarak etkiliyor mu?

i1: Onlar bize ayak uydurmaya adapte olmaya çalıştıkları için etkilenen onlar oluyo aslında biz o kadar etkilenmiyoruz. Onlar bize alışmaya çalışıyorlar.

F: Onların alışma süreci nasıl gidiyor? Nasıl değişiyorlar?

M: Çalışma saatlerinde mesela onlar biraz daha uykuuyu seviyorlar. Nargile kültürleri aşırı fazla. Suriyelilerle beraber çok popüler oldu. Bu kadar popüler değildi nargile kültürü.

i1: Suriyeli yemeği yapan işyerleri var.

F: Onların gelmesinden önce Türkler ve Suriyelilerin arasında akrabalık var değil mi?

M: Uzaktan da olsa elbette akrabalıklar vardır.

F: Buradakiler genel olarak ne düşünüyor Suriyeliler hakkında?

M: Az önce bahsettiğimiz gibi. Aynı şeyi düşünüyorlar. Bizim insanımız göç ve Suriyeliler konusunda Avrupalıların da aynı duruşu sergilemesi gerektiğini düşünüyor. Avrupa'da gelişmişlikten, medeniyetten, teknolojiden bahsederiz. Ancak asıl medeniyet misafirperverliği de içinde barındırarak barışı dünya üzerinde hakim kılmayı ön planda tutarız. Bizim insanımıza göre asıl medeniyet budur. Tevrat'ta mı İncil'de mi yazar bilmem, öldürmeyeceksin diyor.

F: Misafirperverlik..

M: Şunu da ifadeyim, bizim ülkenin hangi garibanı hangi ülkeye savaş açmış bunu tarihte duyamazsınız. Bu bizim tarihimizde, bizim özümüzde var. Biz zulmetmeyiz. Zulüm olmamalı. Ukrayna'da bugün savaş neden olsun, toplum üzerine araştırma yapıyosunuz keşke bu şekilde, insanlar sorunları konuşarak çözse. Çünkü insan kıymetli bir varlıktır. Bu bizim inancımız gereği.

F: Ben İzmir'de sizce İzmir'li olmak ne demek diye sorduğumda onlar Urfa'lılar için Suriyelilerle yaşamak daha kolay çünkü orada Arap ya da Kürt çok var. Siz bu konuda ne düşünüyosunuz?

M: Urfa sınır hattında da girip çıkanlar oluyodu. Tİcaret oluyordu. İnsanlar birbirini etkiliyordu. Suriyeli insan da Urfa'yı biliyordu, Urfa'lılar Suriyeyi bilirdi. O nedenle adaptasyon kolay oldu.

i1: Urfa'ya giden bir Suriyeliyle İzmir'e giden arasında bir fark vardır yani.

Mİ: Urfa'da 100 kişi Arap kökenliyse İzmir'de 1 kişi. Bu tabii etkiliyor.

F: Bir Kürt Suriye'den bir Kürt buradan geliyor anlaşabiliyor.

M: Oradan gelen Kürt bir Arap'la da anlaşabiliyor, Kürtle de burada. Sadece Kürt Kürtle değil.

F: Yani Kürt kardeşliği

i1: Yok bizde daha çok insan kardeşliği. Ukraynalı da olsa Rus da olsa.

M: Batı zihniyeti biraz böyle. Kürt, Türk diyoruz.

F: Suriyeliler temelli bu mahallede kalmaya karar verse, sizce buna karşı ne hisseder buradakiler?

M: Hiç bişey çünkü şu anki durum zaten öyle. 10 yıl az bir süre değil. Artık ticaretimiz, kız alıp vermemiz, aile birleşmeleri zaten var. Biz gitmelerini bekliyor da değiliz. Çok bir farklılık yaratmaz yani.

F: Sizce Türk toplumunun bir parçası olabilirler mi? Türk olabilir mi?

M: Türk sonradan olunmaz, Türk doğulur. Ancak vatandaş olabilr. Biz kabul etmişiz artık.

F: Yani Türk olmaya gerek yok.

M: Tabii tabii, biz başta da vurguladık bizim için din dil mezhep ayrımı yok.

i1: Yani mesela ben de hiç bir zaman bir Alman olamam.

F: Benim için olabilirsiniz.

M: Siz Amerikalı olabilir misiniz?

i1: Yani sonuçta aidiyet duygum yine buraya karşı olur.